

De buitenuimte van Tate Modern werkt drempelverlagend © JOHAN PENSON

Naar een duurzaam, flexibel en veilig infrastructuurbeleid

Toen de eerste cultuurcentra in de jaren '60 en '70 gebouwd werden, waren er nog weinig bouwvoorschriften, laat staan een coherent infrastructuurbeleid dat rekening hield met technische en artistieke uitdagingen van diverse kunstendisciplines. Ook duurzaamheid en veiligheid stonden nog niet in het dagelijkse bouwwoordenboek. Maar zelfs vandaag is er nog heel wat werk aan de winkel op het vlak van infrastructuur en techniek. STEPP, het Steunpunt voor de productionele, ontwerpende en technische krachten van de brede culturele sector, vuurt het debat aan en ijvert voor meer aandacht in het belang van een meer geïntegreerde en duurzame aanpak van ons patrimonium zodat kunst, cultuur en erfgoed in een veilig, warm en goed omkaderd huis een plek vinden. Johan Penson schreef dit artikel na een brede consultatieronde binnen de SARC Kunsten en Erfgoed en STEPP. Een integraal exploitatieplan van de cultuurinfrastructuur is in de toekomst aan de orde.

Infrastructuur doorheen het landschap

Vandaag stellen we een grote diversiteit aan infrastructuur vast doorheen de culturele sectoren, historisch gegroeid vanuit diverse eigenaars (lokale, Vlaamse, provinciale overheden, privé-initiatieven) en diverse decreten (lokaal cultuurbeleid, kunstendecreet, erfgoeddecreet, ...) Om een consistent beleid op het vlak van infrastructuur te kunnen ontwikkelen, is het van het belang om al deze infrastructuren goed in kaart te brengen. Verschillende organisaties (STEPP, VTI, BKO, Kenniscentrum Rits...) hebben reeds verdienstelijke pogingen gedaan die als basis en opstart van dergelijke studie kunnen dienen. Toch is er nood aan een vergelijkende studie en inventaris van alle relevante infrastructuren. Relevante infrastructuren zijn deze die door de overheid tijdens het bouwproces ondersteund werden, deze waarvan de overheid eigenaar is en deze waarin een exploitant huist die ondersteuning krijgt via het lokaal cultuurbeleid, het kunstendecreet of het erfgoeddecreet. De vraag naar infrastructuur is geëvolueerd door de tijden heen. Er is vooral veel vraag naar faciliteiten voor kleine gezelschappen. Die kleine infrastructuur is aanwezig, maar dit zijn grotendeels privé-initiatieven. Hun succes is afhankelijk van de invloed of ondersteuning door het lokale cultuurbeleid. Er zou ook op hoger niveau meer aandacht moeten zijn voor de kleinere presentatieplekken. Een afstemming tussen het lokaal beleid en het Vlaams beleid is aan de orde.

Noden doorheen de sector

Tot nu toe stelde de bouwheer of zijn afgevaardigde de inhoud van het bouwprogramma samen. Het eisenprogramma van de bouwheer werd soms door adviseurs aangevuld vooraleer de architect en/of het studiebureau hiermee aan de slag ging. In vele gevallen werd de exploitant of eindgebruiker in het overlegproces niet gekend. Heel vaak zijn bouwheren te weinig beslagen voor het uitschrijven van een goede en specifieke opdracht die resulteert in een kwaliteitsvolle werkplek voor de kunsten. Het bouwen, beheer, gebruik en de inzet van het gebouw moet dezelfde dynamiek volgen als de artistieke ontwikkeling van de organisatie. Naast de gebruikelijke bouwparameters zouden een aantal algemene bouwprincipes vooropgesteld kunnen worden waaraan het bouwprogramma moet voldoen.

Ontwerp en techniciteit

Het ontwerpen van infrastructuur moet gebeuren met respect voor de omgeving of het bestaande gebouw, de gebruiker en hetgeen al in het gebouw gebeurt of zal moeten gebeuren. Bouwheer, financier, architect en technici dienen in voortdurende dialoog met elkaar een concept af te leveren dat esthetisch en technisch verantwoord is.

In de ontwerpfase moet er meer op lange termijn worden gedacht. Niet enkel de kost van het (ver)bouwproject is van belang, ook de latere onderhouds- en verbruikskosten. Deze kosten moeten van meet af aan in rekening en in overweging worden gebracht. Tijdens de studie wordt er dan uitgegaan van een 'totale eigenaarskost' over de volledige levenscyclus van de apparatuur.

Voldoende tijd en middelen moeten voorzien worden voor de uitwerking van een degelijk eisenpakket en bouwprogramma. De keuze voor duurzame materialen met hoge performantie en levensduur, realisatietechnieken met langdurige vervangtechnieken en een gepaste techniciteit kan op lange termijn veel geld uitsparen als het bestekmatig is afgedwongen.

In de toekomst zal de technische complexiteit alleen maar toenemen. Ook in de kleinere cultuurhuizen is deze evolutie merkbaar. De infrastructuur en vooral de technologie is maar zo goed als zijn gebruikers. Een goed opgeleide staf is essentieel om de techniek te laten renderen. De noodzakelijke opleiding moet integraal deel uitmaken van een infrastructuurbeleid van de exploitant. In dat kader pleiten we voor een nog betere samenwerking met de diverse opleidingen. Het concept van 'open school' waarbij naar optimalisatie van het ruimtegebruik wordt gestreefd door andere gebruikers toe te laten, is op een aantal plekken alvast een succes. Deze pilootprojecten moeten verder uitgebouwd worden om een nog betere samenhang van onderwijs en cultuur te bewerkstelligen. Hierdoor zal de instroom van personeel optimaal op de noden van de sectoren afgestemd zijn. Het concept dat nu vooral op lokaal vlak in de socio-culturele sfeer ligt, moet worden doorgetrokken naar de technische, productionele en kunstopleidingen.

Urbanisatie en Participatie

Culturele actoren hebben met hun infrastructuur een grote taak, op het vlak van urbanisatie en participatie. De locatie van nieuwe infrastructuren is van groot belang voor het succes van de exploitatie en voor de context ervan in de regio. Grote culturele infrastructuren buiten de stedelijke context

Hedendaagse bedrijfsvoering vraagt een aangepaste infrastructuur © JOHAN PENSON

hebben vele jaren nodig om een verdienstelijk draagvlak of impact te genereren. Dit denkwerk moet eveneens met een gezond realiteitsbesef over mobiliteit gepaard gaan. Het succes van de exploitatie zal er van afhangen. Gebouwen kunnen ook aan hun buitenschil een belangrijke maatschappelijke functie vervullen. De werking van vele musea en kunstcentra stopt niet aan de deur, integendeel. Er moet voldoende ruimte rond de infrastructuren beschikbaar zijn om een maatschappelijke ontwikkeling toe te staan die een andere binding met de culturele plek weeft. Elk cultureel gebouw moet een interessante stopplaats in de stad worden. Pleinen, terrassen, tuinen zijn van belang om de sociale dimensie tot ontwikkeling te laten komen. Op die manier stimuleert de overheid 'public ownership' door urbanisatie. De aanleg rond Tate Modern in London is hiervan een excellent voorbeeld. Uiteraard is ook in landelijkere gebieden waar culturele infrastructuur gebouwd wordt, een gelijkaardige denkoefening sterk aanbevolen.

Gebouwtechnieken

Heel vaak zijn gebouwtechnieken zo slecht geconcipieerd dat ze storend zijn voor het publiek terwijl ze bedoeld waren om comfort te bieden. De specifieke noden van de exploitant moeten dus in kaart worden gebracht. Aandacht voor exploitatiekost van de gebouwtechnieken is van groot belang gezien deze 75% vertegenwoordigt van de kost van een gebouw gedurende de levensduur. De investeringskost bedraagt slechts 25% van dit totaalbudget. Hoe efficiënter, duurzamer en slimmer de investering, hoe lager de exploitatiekost zal zijn. Bijvoorbeeld: sommige ruimtes worden nu integraal geklimatiseerd, terwijl dit niet altijd nodig is. Voor nieuwbouw is een comfortsimulatie daarom onontbeerlijk. Ook voor bestaande gebouwen kan een dergelijke oefening interessant zijn. Ook de optimalisatie van relatieve luchtvochtigheid en luchtkwaliteit kan veel energie besparen.

Daarnaast moeten de ruimtes vooral flexibel zijn. De veranderende artistieke werking moet op technisch vlak kunnen ondervangen worden. Gebouwtechnieken moeten dusdanig ontworpen zijn dat ze per ruimte aan de noodzaak kunnen voldoen.

Het opvolgen van de prestaties van technische installaties, zowel oud als nieuw, is dan weer nodig om die prestaties te kunnen bijsturen. Gebouwen moeten bijgevolg voorzien zijn van een gebouwenbeheersysteem waar deze parameters gemakkelijk bijgehouden en bijgestuurd kunnen worden.

Realisatietechnieken

Gebouwen voor culturele exploitatie die door de overheid gebouwd of mee gefinancierd worden, moeten een minimum aantal realisatietechnieken bevatten die de functie van het gebouw waarmaken op een zo ergonomisch mogelijke manier. Podiumtechnieken, museografie, scenografie, archiveringstechnieken moeten een bepaald kwaliteitsniveau kunnen halen. Het heeft geen zin om een bouwprogramma te verwezenlijken om nadien vast te stellen dat er grote beperkingen en belemmeringen zijn die de realisatie moeilijk maken.

Er moet bij het onderhoudsbudget op lange termijn gedacht worden. Bijvoorbeeld: bestekken voor geautomatiseerde trekkeninstallaties zouden minstens industriële standaardcomponenten moeten eisen zodat een vervanging mogelijk blijft op lange termijn. Een 10-jarige leveringsgarantie of vervan-

gingsmogelijkheid, gangbaar in de industrie, moet in onze sector ook toegepast worden. De noodzaak voor herinvesteringen wordt nu veelal onvoldoende in de berekening opgenomen.

Een specifiek logistiek oud zeer is het aspect laden en lossen. Zelden is voor een adequate oplossing gekozen, zodat er veel tijdsverlies ontstaat en veel personeelsinzet nodig is voor de dagelijkse routinebeweging. Dit kan vermeden worden wanneer de vrachtwagen in het lokaal (podium, hal, tentoonstellingszaal, depot,...) kan rijden waar de inhoud geplaatst moet worden.

Werkoppervlakte is eveneens van groot belang om de realisatie vlot en efficiënt te laten verlopen. Heel vaak zijn er 'grote' zalen die slechts kleine producties aankunnen.

De kwaliteit van de zaal staat recht evenredig met de kwaliteit van de zichtlijnen voor het publiek. Slechte publieksplaatsen hebben in deze tijden geen enkele functie meer. Elk dossier kan dus gerust een studie van zichtlijnen bevatten.

De ruimtes waren tot nu toe vaak opgevat als een gesloten doos. Dit is zo gegroeid vanuit het gebruik van kunstlicht voor alle projecten. Tegenwoordig zijn de verduisteringstechnieken zodanig geëvolueerd dat er mogelijkheden ontstaan om op bepaalde ogenblikken met daglicht te werken. Dit verbetert het werkcomfort van het personeel sterk. Het zijn kleine maatregelen die een grote impact hebben op de globale ergonomie van het gebouw en die bijdragen aan de duurzaamheid van het patrimonium.

Duurzaamheid

In dit gedeelte behandelen we de onderdelen van duurzaamheid die elders nog niet aan bod kwamen. Duurzaamheid is immers een algehele bekommernis die, net zoals veiligheid, integraal deel uitmaakt van alle processen van ontwerp, bouw en gebruik van infrastructuren. De duurzaamheidsaspecten van culturele infrastructuren kunnen op vele manieren benaderd worden. Eerst en vooral zijn er de ecologische overwegingen die moeten leiden naar duurzame gebouwen. Het is dan ook opmerkelijk dat Vlaanderen denkt vele voorbeeldinfrastructuren neer te zetten of te financieren die weinig duurzaam blijken in de exploitatie.

Culturele infrastructuren hebben vaak een exemplarische architecturale waarde. Het moet een evidentie worden dat alle nieuwe infrastructuren exemplarisch zullen zijn op het vlak van duurzaamheid. Een aanvaardbaar energiepeil moet de norm zijn voor alle nieuwe gebouwen.

Werken in erfgoed kan bijzonder inspirerend zijn
© JOHAN PENSON

Uiteraard zal de exploitant mee investeren in deze duurzame oplossingen gezien het zijn gedeelte van de 'totale eigenaarskost' zal beperken. Op termijn zou dit verder moeten evolueren naar energiepositieve gebouwen waardoor het 'publieke' patrimonium ook letterlijk energiebezorgers worden.

Culturele infrastructures waarvan de eigenaars en/of exploitanten reeds ernstige inspanningen hebben gedaan, mogen hiervoor beloond worden door zichtbaarheid in campagnes en ondersteuning door experts bij verdere ontwikkelingen. Initiatieven zoals het transitienetwerk 'Pulse' die goede praktijken ontwikkelen en ontsluiten voor de gehele sector, moeten verder ondersteund worden.

Elk initiatief van collectief beheer van infrastructuur kan alvast aangemoedigd worden. Door de actieradius van een aantal onderdelen van het beheer te vergroten, kunnen er veel kosten bespaard worden. Zo kan er gesproken worden van een coherent, consistent en dus duurzaam beheer. Dit zijn belangrijke parameters in de realisatie van duurzaamheid die door de overheid gestimuleerd kunnen worden.

Extra middelen voor duurzame projecten moeten voorzien worden, maar dat mag niet ten koste van het bouwvolume gaan. Het ontwikkelen van meetinstrumenten voor audits van culturele infrastructuur kan ingezet worden tijdens de eerder besproken inventarisatie. Ook de ontwikkeling van investeringsplannen waarbij de gerealiseerde besparingen worden aangewend voor de financiering van nieuwe investeringen zijn van waarde in het kader van duurzaamheid.

Een voorbeeld van een collectief depot © JOHAN PENSON

Flexibiliteit

Vele musea brengen intussen ook podiumkunsten en omgekeerd. Een schottenloos kunstendecreet waarmaken zal de vraag naar flexibele infrastructures doen stijgen. Het niveau van de flexibiliteit van deze werkplekken of presentatieplekken staat recht evenredig met het ergonomisch gemak waarmee men aan de slag kan. Een technische huisfiche volgens een bepaald model is van groot belang om duidelijk te maken wat wel en niet mogelijk is in het gebouw. Dit alles zal pas mogelijk zijn als er degelijke en praktische 'as built dossiers' voorhanden zijn. Voor nieuwe installaties moet dit absoluut bij de oplevering afgedwongen worden.

Er zijn ook valkuilen bij een schottenloos kunstendecreet. De infrastructuur van een organisatie bepaalt in sterke mate wat ze kan brengen van programma. Specifieke kunstdisciplines vragen soms specifieke infrastructuur. Kwalitatief willen voldoen aan alle disciplines gaat maar tot een bepaald niveau. Dit zal in de toekomst extra moeten bewaakt worden door de overheid zowel op het vlak van het bouwprogramma als op het vlak van de goede spreiding van flexibele infrastructures doorheen het landschap.

Het is bijzonder moeilijk om in te schatten wat het artistiek parcours op lange termijn zal zijn van de organisatie die in een bepaalde infrastructuur werkt. Het staat ook haaks op een natuurlijke artistieke evolutie om dat vast te gaan leggen. Vandaar dat het belangrijk is dat deze infrastructures makkelijk uitbreidbaar en vlot aanpasbaar zijn. De specifieke functie van een lokaal moet kunnen veranderen in de levensloop van het gebouw en volgens noodzaak van het artistiek parcours van de exploitant. Tijdens het bouwproces moet gekeken worden naar welke beslissingen onomkeerbaar zijn, bv. de keuze voor een toneeltoren is sterk bepalend voor elk toekomstscenario van een presentatieplek.

In functie van flexibiliteit is het evenzeer belangrijk om over voldoende fysieke oppervlakte te beschikken. Er moet minstens 25% vrije ruimte aanwezig zijn om hieraan te voldoen. Deze vrije ruimte biedt eveneens opportuniteiten naar financiering van het bouwproject vanuit een PPS constructie.

Masterplan en beleid

Het afschrijven van een gebouw spreidt zich volgens de waarderingsregels minstens over een periode van 33 jaar. We weten dat de financiële last niet louter te beperken is tot de bouwkost. De totale eigenaarskost bevat tevens de onderhoudskost om het patrimonium in stand te houden. Om dit realistisch in kaart te brengen en er dan gepland en gefaseerd mee te kunnen omspringen, moet er door de diverse betrokken partijen een masterplan opgesteld worden. Er wordt hiervoor best een model opge maakt waardoor een waardebeoordeling en evaluatie mogelijk is.

Een dergelijke aanpak van ontwerp tot aan de eventuele afbraak van een gebouw is noodzakelijk om de continuïteit van de werking van de gebruikers te garanderen. Vele culturele bouwprojecten zijn in het verleden vroegtijdig of vaak half afgewerkt gestopt. Het realiseren van een masterplan start al bij de vraag naar noodzaak van infrastructuur in een globale context. Op dit ogenblik lijkt de overheid eerder weigerachtig tegenover een dergelijk document of negeert het bestaande masterplannen.

Ondanks het feit dat het voor de exploitant vaak belemmerend werkt om zijn artistiek parcours op lange termijn vast te leggen, is het toch noodzakelijk dat er voor het bouwkundig en bouwfysisch beheer een masterplan wordt opgesteld voor het onderhoud en de instandhouding van het patrimonium waarin hij functioneert. En hoe zal de eigenaar zijn rol en plichten gaan vervullen? Ook hier kan een masterplan op maat van de levensduur van het gebouw verwacht worden.

De overheid zou door middel van een masterplan duidelijk kunnen maken welke richting ze uit wil met haar eigen infrastructuur en met de ondersteuning van de infrastructuur van haar gesubsidieerden. De discrepantie tussen de cultuurspelers met een eigen infrastructuur en die zonder is bijzonder groot. Er is amper solidariteit tussen de diverse organisaties wat betreft het gebruik van infrastructuur. De overheid treedt daarin best regulerend en corrigerend op. Infrastructuur voor alle bestaande culturele actoren is immers onmogelijk en vaak ook niet gewenst. Collectief gebruik en collectief beheer zou daarentegen gestimuleerd moeten worden.

Erfgoed

Werken met of in erfgoed vraagt bijzondere aandacht van de exploitant en de eigenaar. Maar evenzeer zijn er opportuniteiten, niet in het minst door de inspiratie die dergelijke gebouwen voortbrengen. Een realistische afstemming tussen erfgoednormeringen en huidige bouwnormeringen gekoppeld aan de noden van exploitant, is noodzakelijk.

Monumentenzorg maakt het voor vele cultuurgebouwen moeilijk om energetisch te optimaliseren. De regelgeving vanuit erfgoed of monumentenzorg en de energieprestatieregelgeving dienen nauw op elkaar te worden afgestemd. De kennis van de nieuwe technologieën moet door de overheid aangevoerd worden en vanuit een voorbeeldfunctie geïmplementeerd.

Het realiseren van een opdracht vanuit het kunstendecreet, decreet lokaal cultuurbeleid of erfgoeddecreet in een gebouw met een hoge graad van erfgoed, vraagt veel goede wil van de exploitant. Heel vaak zijn de erfgoedelementen een belemmering voor het artistiek proces. Dergelijke situaties moeten van zo'n kwaliteit zijn dat de artiesten de belemmeringen als een uitdaging gaan zien en er inspiratie kunnen uitputten. Dit vraagt moed, bereidwilligheid en expertise van de exploitant, eigenaar en monumentenzorg.

Een duidelijke visie en een passend beleid over het industriële erfgoed van onze sectoren dringt zich op. Er is een spanningsveld te noteren tussen het gebruik van oude, niet actuele en onveilige realisatieapparatuur en de eventuele bewaring ervan. Het materiaal valt tussen bouwkundig, technisch en historisch waardevol. Het betreft roerend erfgoed vast door bestemming dat dus enkel relevant is in de context van zijn omgeving. Duidelijke keuzes hieromtrent dringen zich op.

Een herbesteding van een groot aantal monumenten zal aan de orde zijn in de nabije toekomst. Momenteel loopt de discussie over wat te doen met het kerkelijke patrimonium. Een schottenloos kunstenbeleid heeft flexibele werkplaatsen nodig. Alle culturele actoren hebben te maken met depotproblematiek of stockageproblemen. Kansen liggen voor het grijpen om een zinvolle herbesteding te bieden aan een gedeelte van het onroerend erfgoed.

Vele kunstencentra, cultuurcentra en stadstheaters kampen met dezelfde problematiek van kwaliteitsvolle bewaring en gebrek aan stockageruimte.

Veiligheid

Europese wetgeving rond veiligheid moet gevolgd worden. Het overgrote deel van de infrastructuren voldoet momenteel niet aan de wetgevingen en zouden in principe gesloten moeten worden. De sector heeft nood aan eigen normen, niet die van de industrie. Een goed voorbeeld is het hef- en hijsmateriaal. Het is niet per se noodzakelijk dat die om de drie maanden gekeurd worden. De materialen worden in een beschutte infrastructuur gebruikt en niet buiten op een werf. Het is organisatorisch moeilijk haalbaar om elke drie maanden de zaal volledig leeg te halen om alles te laten keuren.

De wetgeving evolueert, maar vele technieken, vooral de implementatie van realisatietechnieken evolueren traag mee. Nochtans zijn die technieken op de markt. Het zijn vooral de eigenaars en dus ook heel vaak de overheid zelf, die de nieuwe wetgeving niet volgt. In sommige gevallen is er zelfs een pertinente stagnatie.

De kunstensector draagt veiligheid hoog in het vaandel. Vele exploitanten en organisaties zijn inzake veiligheid professioneel geworden en hebben een zekere expertise ontwikkeld. De overheid zou deze lijn verder moeten doortrekken tot op de verschillende werkplekken van zijn infrastructuur.

Het is hoog tijd dat een aantal toneeltorens en trekkeninstallaties aan de hedendaagse normering en wetgeving aangepast worden. De huidige prioriteiten in de subsidiestelsels zullen daarin stimulerend werken. Maar de jarenlange achterstand zal nog lang aanhouden als er geen extra financiële injectie komt. Voorts moeten de organisaties uit het decreet lokaal cultuurbeleid, kunstendecreet en het erfgoeddecreet hun opdracht op een veilige manier kunnen uitvoeren. Daarom zijn een groot aantal investeringen aan de orde.

Eigenaarschap

Eigenaarschap van culturele infrastructuur is een zeer moeilijk en uiterst gevoelig onderdeel van onze sector. De relatie tussen eigenaar en exploitant is in het landschap op zeer diverse manieren geregeld. Heel vaak is dit ontstaan om kansen mogelijk te maken of om initiatieven in stand te kunnen houden. Het soort eigenaar en de juridische relatie waarmee de exploitant te maken krijgt, is ook zeer divers. In sommige gevallen is een bepaalde overheid eigenaar, in andere gevallen een naamloze vennootschap of een coöperatieve vennootschap. Sommige eigenaars nemen hun verant-

Het maatschappelijk weefsel "random" Tate Modern © JOHAN PENSON

woordelijkheid als huisbaas heel ernstig en correct op, terwijl andere huisbazen een casco gebouw leveren via een erfpacht.

Dit betekent dat sommige organisaties de zeer hoge financiële lasten voor hun infrastructuur zelf moeten dragen. Het is in ieder geval als een anomalie te beschouwen dat deze kwestie mede bepalend is voor de middelen die een organisatie kan besteden aan haar artistieke werking. Een zekere vorm van synchronisatie en regularisatie, zonder afbreuk te doen aan de dynamieken, is aan de orde. Meer en meer maakt de overheid een duidelijke scheiding tussen infrastructuurmiddelen en werkingsmiddelen. Deze scheiding moet absoluut worden verdergezet. De relatie tussen de twee, of de opdracht van de exploitant, is geregeld via de relevante decreten. Investeringsmiddelen voor infrastructuur in de erfgoedsector worden best beschikbaar gesteld via bepaalde kanalen.

Foci

Het Fonds voor Culturele Infrastructuur acteert als eigenaar voor bepaalde culturele infrastructuren van de Vlaamse overheid. Het is duidelijk dat deze rol over de jaren heen gegroeid is. In het geval van het Foci kunnen we nu spreken van een expertise van eigenaarschap in onze sector, zoals geen enkele andere eigenaar die heeft. De taakverdeling tussen eigenaar en exploitant zoals ze hier wordt vooropgesteld is voorbeeldig. Geen enkele andere eigenaar neemt zijn taak als eigenaar zo ernstig op als het Foci. Lokale overheden zijn zelden beslagen in het beheer van culturele infrastructuren en de privé-eigenaars hebben soms een andere agenda. Daardoor ontstaat een zeer wisselvallig ritme van investeren en onderhoud van de infrastructuren.

Het valt dan ook te bepleiten dat de rol die de overheid momenteel opneemt via het Foci verder wordt uitgebreid. De huidige expertise van beheer uitbreiden naar andere infrastructuren die de Vlaamse overheid ondersteunt in hun werking, betekent een gevoelige verhoging van de efficiëntie. Hiervoor moet gekeken worden naar het patrimonium van het decreet lokaal cultuurbeleid en het erfgoeddecreet. Op die manier kan men meer gelijkmatig omgaan met de implementatie van duurzaamheid en dit zal op lange termijn een globale kostenbesparing voor de overheid met zich meebrengen. Dan kan er een duidelijk onderscheid ontwikkeld worden in de soorten ondersteuning vanuit de overheid: aankoop & eigenaarsbeheer door het Foci en de werking via kunstendecreet, lokaal cultuurbeleid en erfgoeddecreet.

Uiteraard kunnen andere overheden altijd mee investeren, maar de uitwerking en opvolging moet verder gebeuren daar waar de grootste expertise zit. In een ideaal scenario functioneren alle exploitanten in eenzelfde infrastructurele context en neemt de overheid haar expertenrol op.

Een nuttig document hierin is de studieopdracht gegeven door de overheid aan het WTCB (Wetenschappelijk en Technisch Centrum voor het Bouwbedrijf), in samenwerking met het Centrum Duurzaam Bouwen, ter voorbereiding van een onderhoudsplan voor de culturele accommodaties van de Vlaamse Gemeenschap. Een duurzame aanpak van gebouwen betekent een beheer met een levensduur die langer is dan die van de looptijd van de huidige decreten, dus moeten deze principes gescheiden worden.

Expertise

Er is in onze sector en bij de overheid heel wat expertise beschikbaar over infrastructuren. Er zijn individuen, organisaties en steunpunten, zoals STEPP, VTI, Foci, de Vlaamse Bouwmeester, CeDuBO en WTCB die over veel informatie beschikken en die waardevol onderzoek hebben gedaan. Deze expertise moet dringend naar hoger niveau gebracht worden. Het is te betreuren dat deze informatie weinig gebruikt wordt om (ver)bouwprogramma's te ontwikkelen. Een degelijk adviesorgaan en expertisenetwerk voor culturele infrastructuur is wenselijk.

Deze verzamelde kennis is alvast een belangrijke basis voor de ontwikkeling van een beleid rond infrastructuur in de culturele sector. Een versteviging van het eerder informele netwerk van kennisdeling is aan de orde.

Een geïntegreerd beleid rond culturele infrastructuur, over hoe de kost van ontwikkelingen in de toekomst te verantwoorden, is dus noodzakelijk. Alle huidige actoren en instrumenten die een zinvolle inbreng kunnen hebben in het begrip 'duurzame culturele infrastructuur', moeten worden samengebracht in een netwerk van expertise in functie van het beleid.

Met dank aan:
www.stepp.be